

Nr 91.

Av herr **Jönsson** i Fridhill, om anslag till främjande av jordbrukskasserverksamheten.

Ingen, som har kännedom om rådande förhållanden inom jordbruket, torde kunna förringa betydelsen av tillgängligt rörelsekapital för att därigenom möjliggöra en intensiv drift vid detsamma. Där kredit för sådant ändamål behöver anlitas, är det också synnerligen betydelsefullt, att densamma lämnas under sådana former, att vederbörande så långt möjligt undgå att komma i beroendeställning till långivaren. För att främja detta syfte har efter mönster från andra länder bildats s. k. jordbrukskassor. Denna organisation, som efter mångåriga utredningar erhöll sin första lösning vid 1915 års riksdag samt efter vunna erfarenheter ånyo var föremål för riksdagens behandling sistlidet år, då högst väsentliga förbättringar i densamma genomfördes, har ännu icke erhållit den omfattning, som den är förtjänt av. Detta är kanske delvis beroende på att jordbrukets behov av rörelsekredit på grund av rådande förhållanden varit mindre än under normala tider, kanske också därpå att denna nya form av föreningsverksamhet mötts med misstro, men säkerligen i huvudsak därpå att nödiga medel saknats för det upplysningsarbete, som nödvändigtvis måste föregå organiseringen av en dylik verksamhet.

Under den relativt korta tid jordbrukskassorna varit i verksamhet har det visat sig, särskilt inom de län, där hushållningssällskapen främjat tillkomsten och sedermera med intresse och förståelse följt utvecklingen av desamma, att rörelsen fått både utbredning och förtroende. Det har visat sig, att kassorna, i synnerhet bland de mindre jordbrukarne, hava en stor uppgift att fylla, ej endast genom att på ett tillfredsställande sätt tillgodose sina medlemmars kreditbehov och göra deras sparmedel räntebärande, utan även genom att bibringa dem en vidgad blick för ekonomiska ting, varigenom de bliva i stånd att på ett bättre sätt än

förut handhava sin ekonomi. Inom de båda skånska länen finnas numera stora områden, hela häraden, där praktiskt taget det övervägande flertalet jordbrukare äro medlemmar i jordbrukskassor. Några uttalanden från dessa kassor torde belysa uppfattningen om desamma.

Sålunda yttrar jordbrukskassan A: »Kassans medlemmar uttalade sin fulla belåtenhet med jordbrukskasseidén. Tack vare dennas realiserande kunna jordbrukarna på ett bekvämt sätt förskaffa sig rörelsekapital och därigenom vid t. ex. inköp för jordbruksdriften betinga sig direkta fördelar, såsom billigare pris m. m.

Man bör kunna förvänta, att jordbrukskasseverksamheten, som i vissa andra länder är en bärande kraft, även i vårt land skall mer och mer växa sig stark till jordbrukets fromma.

B: Medlemmarna uttalade sin allmänna belåtenhet med såväl lånesätt som betalningsvillkor, och äro alla, som anlitat kassan, fullt belåtna med densamma.

C: Sammanträdet uttalade som sin åsikt, att jordbrukskassan *väl* fyller sitt ändamål att tillhandahålla medlemmarna ett lätt tillgängligt rörelsekapital eller lån för mindre förbättringar. Alla medlemmar, som anlitat kassan, förklarade sig vara synnerligen belåtna med densamma.

D: I enlighet med den vid sammanträdet förda diskussionen beslutar sammanträdet såsom sin åsikt uttala, att jordbrukskassan, därigenom att den ställt till medlemmarnas förfogande nödigt rörelsekapital, avsevärt gagnat jordbrukarna och jordbruket och detta icke minst därigenom, att den ställt lantmännen-medlemmarna i fullt oberoende av affärsmännen.

E: Kassan uttalar sin fulla belåtenhet med denna rörelse. Ingen föreningsverksamhet har givit så gott stöd åt sina medlemmar som denna, och vilja vi rekommendera jordbrukskasserörelsen för spridning överallt.»

Man har ej heller spårat tendenser till den på många håll från början befarade konkurrensavunden från de i dessa orter talrika sparbankernas sida. Tvärtom intaga styrelseledamöter för sparbanker i flera fall även ledareställning i jordbruks- och centralkassor.

På andra håll i landet är idén emellertid nästan fullständigt okänd, å vissa andra håll mötes densamma med misstro och oförståelse, kanske ibland ej minst från deras sida, som på grund av sin ställning äro nog så framskjutna i organisationer för jordbrukets fromma. Uppdrag för eller aktier i affärsbankerna eller dessas intresseområden värmer i sin ordning hjärtat mera vid tanken på stigande vinstmöjligheter och

gör arbetet mera inbringande än ett ibland otacksamt och lönlöst försök att befria någon eller några av yrkesbröderna från ibland något för hårdhänta kreditorer.

Inom de län, där hushållningssällskapen lämnat intresset för saken att reda sig bäst det gittat, utan stöd eller medverkan, hava de bildade kassorna haft stora svårigheter att kämpa med, och bekymren för deras tillvaro och fortsatta utveckling hava i ett fall lämnat ledningen för desamma i ett läge, som visst inte är hoppningivande för närmaste framtiden, med ett ord äro de på väg att misslyckas i sina bemödanden att hålla verksamheten uppe. Som en följd av uteblivet stöd och samarbete från vederbörande hushållningssällskaps sida har nämligen en sammanslutning av jordbrukskassor — centralkassa — enligt i dagarna offentliggjort meddelande i pressen nödgats eller lockats att inleda förbindelse med ett bankföretag med en nog så vacker etikett mot kontant vederlag. Man behöver nog ej draga i tvivelsmål, att frukten av denna förbindelse kommer att resultera i en fullständig uppgivelse av den grund, som är bärande i jordbrukskassoidén, och statsmakterna hava därför all anledning att ägna uppmärksamhet åt denna utveckling. Idén att på självhjälps och samarbetets grund hjälpa strävsamma jordbrukare till nödigt driftkapital är värd ett bättre öde än att behöva stödjas på det sätt, som här är avhandlat.

Tider komma, då Sveriges jordbrukare mera än för tillfället äro beroende av det stöd, som jordbrukskasseorganisationen är avsedd att lämna. Det gäller att till dess hava organisationen klar överallt, där det är möjligt att få densamma införd, och inrikta sig på sådana linjer, att något stöd från affärsbankernas sida icke blir erforderligt. Föreningsverksamheten är en kraft av oskattbar betydelse för att höja dessa i det tysta arbetande människor och bidrager framför allt genom samhörighetskänslans utveckling att göra arbetet ljusare, gladare och mindre bekymmersamt, detta i än högre grad, när den går ut på att göra existensen oberoende. Upplysning, intensivt arbete för att inpränta i landsbygdens befolkning behovet av ekonomiskt samarbete är vad som närmast behöves. Det bör vara statsmakterna angeläget att göra, vad göras kan, i sådant avseende.

Ett anslag på femtusen kronor för att väcka intresse för jordbrukskasseorganisationen skulle säkerligen bliva väl använt. Medlen böra ställas till Kungl. Maj:ts förfogande att användas till betäckande av kostnaderna för föredrag, skriftspredning o. d.

På grund av vad sålunda anförts hemställas,

att riksdagen måtte anslå 5,000 kronor att ställas till Kungl. Maj:ts förfogande att användas för upplysningsverksamhet och organisationsarbete för befrämjande av jordbrukskasseverksamheten.

Stockholm den 18 januari 1919.

Sven Jönsson.
